

PISANJE ZA ŠTAMPANE MEDIJE

Istraživačko novinarstvo(2)

II kolokvijum

Prof.dr Velizar Sredanović

Definicije istraživačkog novinarstva

- **Istraživačko novinarstvo** je [novinarstvo](#) koje odlikuje nastojanje [novinara](#) da što temeljitije i potpunije obrade neku vijest, odnosno uz vijest vezane ličnosti, događaje ili teme, najčešće vezane uz [kriminal](#), [korupciju](#) ili razne oblike društvene patologije. Istraživački novinar je spreman danima, sedmicama, mjesecima i nekada i godinama proučavati i istraživati predmet svog rada prije nego što ga objavi u obliku novinskog članka, feljtona, televizijske reportaže ili, u nekim slučajevima, knjige. Istraživanje uključuje proučavanje dokumenata, intervjuisanje osoba, snimanje fotografija i audio-zapisa i sl.

Istraživačko novinarstvo se često smatra "najuzvišenijim" oblikom novinarstva, jer od istraživačkih novinara zahtijeva daleko više truda, vještina, ali i spremnosti na rizike od "običnog" novinarstva. Također se smatra najbližim idealu tzv. [Sedme sile](#), odnosno medija kao društvenog korektiva u slučajevima kada [država](#) i druge javne institucije nijesu voljne niti u u stanju reagovati na određene društvene probleme(Wikipedija)

Definicije istraživačkog novinarstva

- *Postoje tri nivoa novinarskog izvještavanja.*
- *Na prvom, pasivnom nivou, reporter izvještava o javnom događaju i onome što je tamo rečeno.*
- *Na drugom nivou reporter pokušava objasniti ili interpretirati ono što se dogodilo ili je rečeno.*
- *Na trećem nivou reporter traga za dokazima o onome što je rečeno.*
- *Drugim riječima izvještavanje može biti opšte, specijalizovano ili istraživačko.*
- *Istraživačko novinarstvo želi pružiti informacije koje neko nastoji spriječiti. Istraživački novinar ne traga samo za uobičajenim, nekontroverznim informatorima, već za onima koji znaju uznemirujuće tajne i ljuti su ili uznemireni dovoljno da bi mu ih otkrili. (David Spark: Investigative Reporting – A study in technique: Focal Press / Linacre House – Oxford, Great Britain, 1999.)*
- *Krajnje pojednostavljeno mogli bismo reći da je „obično“ novinarstvo prenošenje informacija, a istraživačko novinarstvo „kopanje“ ispod površine. Nije slučajno da je naziv jednog od najboljih priručnika istraživačkog novinarstva „Stremi visoko, kopaj duboko“ (Aim high, dig deep...Lucinda Fleeson)*

ISTRAŽIVAČKO NOVINARSTVO

- **Pitanje - šta je istraživačko novinarstvo i danas izaziva rasprave među teoretičarima medija ali i novinarima?**
- Uz sve razlike u jednom se slažu - Smatraju da su istraživački novinari posebna vrsta novinara, a i kategorični su da je istraživačko novinarstvo vrhunac novinarskog umijeća.
- Neki su mišljenja kako je istraživačko novinarstvo tek pomodni naziv ili samo način da se drugačije označi klasično novinarstvo (s osnovnim podjelama), koje se nije moglo zamisliti bez neprekidnog trčanja za informacijama-vijestima...
- **Po čemu se razlikuje istraživačko od tzv. klasičnog-«običnog» novinarstva i je li to najbolje novinarstvo ?**
- Sam naziv upućuje na istraživanje ali dublje, kvalitetnije i analitičnije bavljenje nekom temom, ličnošću ili fenomenom.

ISTRAŽIVAČKO NOVINARSTVO

- **Neki smatraju da je istraživačko novinarstvo postalo novinarstvo samo za elite**, jer publika na masovnom medijskom tržištu je uskraćena kvalitetnim informacijama. U svakom slučaju **istraživačko novinarstvo sa svim svojim specifičnostima postoji u praksi, ali i kao teorijska kategorija.**
- Teoretičari koji istraživačko novinarstvo vide kao posljedicu “infotajmenta”, poput Džona Pilgera, ističu kako bi željeli da “svi novinari budu istraživači”, ali da to sada mogu samo oni koji se specijalizuju.
- **Pojedini kritičari istraživačkog novinarstva**, poput Bernarda Inghama, **tvrdе da je “najniži oblik novinarstva”**. On vjeruje da nije struka već duhovno ustrojstvo arogantnih, privilegovanih i podrugljivih novnara, koji izvještavaju o tekućim dešavanjima i svoje želje za visokim rejtingom i platama iskazuju “gnusnim” tvrdnjama o “svojoj odgovornosti prema društvu, naciji, gledaocima, istini”, onim za koji ne vidi nikakvo opravdanje.

ISTRAŽIVAČKO NOVINARSTVO

- Da bi objasnili – shvatili šta čini istraživačko novinarstvo specifičnim u novinarstvu u teoretskom pogledu moramo usvojiti postulate na temeljima čvrstih zanatskih, etičkih i moralnih kriterija ove, zaiste teške profesije, koja kao i njen najbolji izdanak-istraživačko novinarstvo permanentno teži objasniti i „popraviti“ okruženje, nerijetko i stvarnost ?
- Poštovanje profesionalnih i moralnih principa je važno u svakoj vrsti novinarstva. Novinari su obavezni da se drže moralnih i profesionalnih ograničenja. Međutim, u **istraživačkom novinarstvu, za razliku od standardnog, zauzimanje određene moralne pozicije je pravilo, a ne izuzetak.** Standardno izvještavanje je u osnovi reaktivno. Ono dnevno prati događaje u društvu. Istraživački elementi koje sadrži nijesu dominantni u takvoj vrsti novinarstva.
- **Istraživačko novinarstvo dugotrajno i temeljno prati neku pojavu** i obično se bavi zloupotrebom vlasti, nepoštovanjem zakona, korupcijom, ugrožavanjem ljudskih prava i nekim drugim patološkim pojavama u društvu. **Osvjetljavanje iz raznih uglova neke takve pojave je osnova istraživačkog novinarstva.**
- **Protivjerčnosti istraživačkog novinarstva su i da ponekad pretjerano odvlači pažnju od bitnih, suštinskih zadataka novinarstva.** Tako Čarls Mur, urednik Daily Telegrapha smatra da "ima viših težnji od razotrkivanja korupcije..." poput izvještavanja i analize i drugih važnih problema društva.

ISTRAŽIVAČKO NOVINARSTVO

- **Pojam istraživačkog novinarstva**
- **Svako novinarstvo je u većoj ili manjoj meri istraživačko**, jer i najjednostavnija vijest sadrži određene elemente istraživanja
- **Istraživačko novinarstvo se u većoj mjeri nego drugi vidovi novinarstva bavi istraživanjem istine** o nekome ili nečemu i pri tom najčešće ukazuje na kršenje moralnih ili zakonskih normi.
- **Istraživačko novinarstvo je, po pravilu, “angažovano” novinarstvo**
 - zastupa jedan određeni sistem vrijednosti
 - često ima snažno izraženu etičku dimenziju
 - nastoji da mobilíše na akciju u cilju odbrane određenog sistema vrijednosti

ISTRAŽIVAČKO NOVINARSTVO

- Novinarstvo ogledalo krize
- Istraživačko novinarstvo i izvještavanje- brzina, značaj, aktuelnost, dramatičnost...
- Izvještavanje je i opisivanje što zahtijeva preciznost, jasno, živopisno i atraktivno izvještavanje bez obzira na vrstu medija.
- **Inerpretativno i istraživačko novinarstvo su komplementarni i neraskidivi. Istraživačko novinarstvo je, prema nekim teoretičarima preduslov inerpretativnog**
- Istraživačko novinarstvo je drugačije, jer ne mora da slijedi isti plan klasičnog ili deskriptivnog novinarskog izvještavanja

Literatura

- 1. Bešker, N. (2004) *Istraživačko novinarstvo*, Zagreb, Pressdata
- 2. Burgh, H. (2000) *Investigative Journalism, Context and Practice*, London, Routledge
- 3. Berg, Hugo (2007), *Istraživačko novinarstvo*, Beograd, Clio
- 4. Leković.S. (2004) *Istraživačko novinarstvo*, Sarajevo, www.mediaonline.ba
- **5. Todorović, N. (2002) *Interpretativno i istraživačko novinarstvo*, Beograd, Fakultet političkih nauka, Čigoja štampa (OBAVEZNO)**